

האגדה

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: כשרות (צ)

כ"ב טבת תשע"ז 1152 (שנה כב')

ההפטר: דברי ירמיהו
(ירמיהו א)

פרשת שמות - שבת מברכיך

ראש חודש שבט יחול אי"ה בשבת הבאה מולדו ביום שישי בשעה 17:36 ו- 8 חלקים

"ויהי כל נפש יוצא ירך יעקב שבעים נפש..." (א, ה)

שאל הגאון רבי חיים משאש זצ"ל: מדוע חזר הכתוב וכפל את המילה "נפש"?
להודיע שכל בני יעקב אבינו וכל אלו שחיו במחיצתו לא עסקו אלא בענייני הנפש היינו בתורה ובמצוות,
ולא בענייני הגוף הגשמיים.

וגם שקבעו משכנם במצרים היתה ארץ מלאה טומאה וזימה לא גרו אלא בארץ גושן כדי להיות נבדלים
מהמצרים ושמרו על רוחניותם וייחודם כיהודים עובדי השם.

"של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש" (ג, ה)

אמר רבי משה מקוברין זצ"ל: דברים אלו מופנים לכל איש מישראל ואומרים לו: הסר את "המנעולים"
מעל הרגליך הטבעיים, החוסמים בעדך להתעלות ולהרגיש קדושה ורוממות, ואם תעשה כך תיווכח "כי
המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא" - כי אם רק תרצה להתקדש בעבודת ה' יותר ויותר תצליח
להתעלות מעל ההרגלים הכובלים אותך.

ימי השולח

שובבי"ם ר"ת של שמות הפרשות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים.
וימים אלה מסוגלים כמו חודש אלול ועשרת ימי תשובה להועיל כנגד כל הצרות שבאות על האדם, ולכן
עושים בימים אלו תענית דיבור וקוראים ג' פעמים תהילים בלי הפסק עם וידוי הגדול וחוזרים בתשובה,
ונחשב כאילו התענו משבת לשבת ונחשב ל- 65,600 תעניות. והסיבה שקוראים תהילים דווקא כיוון
שמסוגל להועיל כנגד כל הצרות הבאות על האדם.

וימים אלה מסוגלים לתיקון הברית לפי שפרשות אלו עוסקות בירידת בני ישראל למצרים כדי לתקן את
חטא הברית של אדם הראשון.

ויש שמלווים את תענית הדיבור גם בצום, מכל מקום אברכים ותלמידי חכמים עדיף שיתענו תענית דיבור
אך לא יתבטלו מסדר לימודם כדי לקרוא תהילים, כי אין לך עדיף יותר מלימוד הגמרא וההלכה.
(ילקוט יוסף ח"ה עמ' תקט)

מחיר העצלות!

מעשה שהיה

שמי מנחם, אני בן 12, אני ילד הצעיר במשפחה. מאז ילדותי התרגלתי

שלא להתאמץ יותר מידי, האחים והאחיות שלי עטפו אותי באהבה וכשרציתי

משהו כולם היו רצים למלא את מבוקשי.

אף אחד לא אמר לי שאני מתעצל אך עם הזמן שהתחילו לבקש במיני המטלות פשוטות כמו
להביא כוס או לטאטא את חדרי הייתי מתחמק ונמנע מלעשות זאת.

יום אחד נשמעו דפיקות בדלת ואימי קראה ואמרה: "שמישהו יפתח", רק אני הייתי בבית אבל

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:44-8:43

כניסת שבת: 4:44

יציאת שבת: 5:36

יציאת שבת: 6:09

לא ידעתי זאת. לא התחשק לי לקום ממיטתי לצעוד 10 צעדים עד לדלת ונשאירתי במיטה. כשאמי קראה שוב ואמרה שאינה יכולה לגשת צעקתי: "שרית תפתחי" המשכתי לקרוא הצלצולים גברו, אמי המשיכה לבקש שיפתחו... הצלצולים נדמו, הנחתי שמישהו בכל זאת פתח את הדלת. כעבור רבע שעה נכנסה אמי בסערה לחדר: "תגיד, למה לא פתחת?", "למה שרית לא פתחה?" השבתי. "כי שרית אצל חברה שלה!" ענתה אימא בכעס. "לא ידעתי", "אני לא מבינה שמעת צלצולים ודפיקות למה לא ניגשת? סבלים הביאו את השולחן החדש שלנו ומכיוון שלא פתחת הם נסעו ויגיעו רק ביום שני הבא". מאותו ערב החלו להעיר לי שאני עצלן. הורי החליטו לטפל בעצלנות שלי, הם קבעו תורנויות של משימות כשטיפת כלים וטאטוא רצפה, בתחילה התחמקתי, אחר כך התחלתי להתמרד ואמרתי להורי שכולם נגדי ומכנים אותי עצלן והם השיבו שאם לא אהיה עצלן לא יכנו אותי כך. בכל פעם שהתבקשתי לעשות משהו הייתי דוחה ככל יכולתי ואחר כך עושה בלי חשק ובאופן לא יעיל.

אחי היו מתלוננים עלי והיו אומרים להורי: "מה יהיה איתו?".

יום אחד הודיעו לנו הורי שאנו עוברים דירה, כמה שבועות לפני כן עסקו אחי ואחיותי באריזה ואני התבוננתי. אמי עמדה על כך שאת חפצי אארוז בעצמי, אחי הניחו 10 ארגזים בחדרי ואמרו שמא שלא אארוז, הם יורקו לפח ביום המעבר. "בסדר, אני אעשה, אבל מחר" השבתי ודחיתי את המשימה מיום ליום. את המלאכה התחלתי לילה לפני מעבר, מובן שלא הספקתי הרבה, הלכתי לישון ובשעה 6:00 בבוקר התעוררתי כשסבלים הגיעו. אחד מהם אמר לי: "בחור יש לך חצי שעה לארוז כל מה שלא יהיה בתוך הארגזים הולך לפח". התחלתי לדחוף במהירות לתוך הארגזים בגדים, צעצועים, מחברות וספרים, בכל פעם שסיימתי למלא ארגז הגיע אחד הסבלים ולקח אותו כדי מילות זירו. הסבלים עלו וירדו כשהם סוחבים עשרות ארגזים מלאים אחד מהם נראה נמוך ורזה, לא הבנתי כיצד הוא מסוגל להעמיס על עצמו חפצים כבדים כמקרה ומכונת כביסה, ראיתי איך הוא מתאמץ ונהר של זיעה ניגר מפניו.

באחת הפעמים כשהגיע לחדרי כדי לאסוף ארגז שמלאתי אמרתי לו: "אתה יודע? עוד לא ראיתי בן אדם יותר חרוץ ממך", "חרוץ, אה?" אמר ופניו התכרכמו "הלואי והייתי חרוץ", הוא לקח את הארגז וירד, בדיוק אז הייתה אמי בחדרי כדי להאיץ בי לארוז, ראיתי שגם היא לא בדיוק מבינה את פשר דבריו. לאחר כמה דקות חזרה עם הסבל ואמרה: "שאלתי אותו למה הוא התכוון והוא החל לענות לי, אני חושבת שחשוב שתשמע מה יש לי לומר..." ולסבל אמרה: "אשלם לך על השיחה הזו כמו על שעתיים עבודה, זה שווה לי, דיברתי עם המעסיק שלך הוא מסכים". הסבל שנהנה מהמנוחה בתשלום התיישב והחל לספר לי: "הייתי בן יחיד, והיו לי 4 אחיות, אכשהו הפכתי לילד הכי עצלן במשפחה ובכיתה, האמנתי כי "העבודה היא היינו אך לא בשבילנו", לא למדתי, לא הקשבתי, לא הכנתי שיעורים, לא עזרתי בבית בקיצור עצלן. בתחילה ניסו להכריח אותי אך ללא הצלחה אולי נהניתי מהבטלה אך סבלתי כהוגן מהיחס, בעוד אחיותיי הצליחו בלימודיהן והיו חרוצות וזריזות אני פשוט ישבתי על מקומי. כשגדלנו, כל אחת מאחיותיי השיגה מקום עבודה מכובד והתפרנסה ברווח ולי לא היה ידע בשום תחום. גדלתי והתחתנתי, ברגע שיצאתי מרשות הורי הייתי צריך לפרנס את משפחתי. הפכתי למלצר, התרוצצתי, שרתתי אנשים שהתייחסו אלי כאילו אני העבד שלהם. חברי לשעבר שזולזתי בהם בילדותי על שהם מתאמצים ללמוד ולהצליח, בעוד שאני עשיתי מה שבא לי, לומדים או עובדים בעבודות מכובדות מבלי להתאמץ פיזית ואילו אני עובד קשה מאוד עד השעות הקטנות של הלילה ומרוויח הרבה פחות מהם. בשלב מסוים עברתי לעבוד בסבלות, העבודה קשה מאוד חברי אומרים שאפשר להחזיק בה מעמד עד גיל 40 ואחר כך

סובלים מבעיות גב קשות אבל אין לי ברירה, אני צריך לפרנס את משפחתי, ואתה יודע מה הכי כואב לי? שרק כיום אני מבין שהעצלנים עובדים בסוף הכי קשה מכולם, כי הם נאלצים להסתפק בעבודות פרך שאיש מלבדם אינו רוצה לעבוד בהם. שראיתי את הארגונים הריקים ואת הארונות המלאים בחדר שלך הבנתי שאתה הולך בדרך שהלכתי בה אני, אמך החכמה קלטה שיש לי דברים מאוד חשובים לומר לך". השיחה הזו טלטלה אותי, מאז עשיתי שינוי של ממש, בכל פעם שחידק העצלות תופס אותי, אני נזכר בסבל שישב בחדרי ובמחיר הכבד ששילם, אני מעדיף שלפחות תהיה לי בחירה מה אעשה בחיי ולכן אני מעדיף להיות חרוץ כבר עכשיו שלא אאלץ לשלם על כך מחיר כבד מאוד בעתיד. (ילדים מספרים על עצמם - 9)

הלכות תולעים במוצרי מזון [ל]

פינת ההלכה

א. אסור מן התורה לאכול תולעים, שרצים ורמשים (ש"ע יו"ד סי' פד), והאוכל שרץ הארץ כנמלים, חרקים או תולעים כגון: בפירות וירקות עובר על 5 לאוין מן התורה (ויקרא יא מא-מד, גמ' מכות טז; תולעת שני לגר"ש רווח פ"א ס"ג).

פירוט של פירות וירקות ודרכי ניקויים מתולעים

פטרזליה

הפטרזליה נגועה מאוד בחרקים [רוב נגוע - "דאוריתא"] הן בעלים והן בגבעולים ובפרט במקומות החיבור. הנגיעות היא: באקריות, כנימות עלה, תריפסים, עכבישים וזחלים של זבוב המנהרות (תולעת שני ח"ג עמ' קכב-קכד, דיוקת מזון כהלכה ח"א עמ' 343, ויען שמואל שם עמ' סג).

תריפס

כנימת עלה

אקרית

זבוב המנהרות

פטרזליה

אופן הבדיקה והניקוי:

שלב א': לוקחים כל פעם כמות מועטה של גבעולים עם העלים ומשרים בחומר השריה [מי אמה או סטרילי עם מים] למשך 5 דקות.

ב: שפשוף

א: שריה

שלב ב': לוקחים מס' עלים [הנ"ל] ומשפשפים אותם באמצעות ספוג רך טבול בחומר [מי ניקוי הנ"ל].

ד: מקור אור

ג: שטיפה

שלב ג': שוטפים את העלים הנ"ל תחת זרם מים חזק.

שלב ד': לוקחים כל גבעול עם עליו ומתבוננים מול מקור אור לראות שלא נותרו חרקים ושארין סמנים של מנהרות על גבי העלים שנוצרו ע"י הזחל של זבוב המנהרות, במידה ונמצא עלה נגוע יש להסירו.

שלב ה': מפרידים את העלים מהגבעולים ומשתמשים בעלים הבדוקים בלבד (תולעת שני שם עמ' ע-עב).

פטרזליה "ללא תולעים" מגידול מיוחד באריזה בהכשרים מהודרים

דינם שהם בחזקת "נקיים מתולעים וחרקים" אבל לא בוודאות. ולכן מספיק תהליך קל, דהיינו להשרות את העלים והגבעולים במי שריה [מי אמה, סטרילי וכדו' עם מים] למשך 3 דקות ולשוטפם היטב תחת ברוז מים ודיו (תולעת שני שם עמ' קכד).

ה: הפרדת עלים

עלי פטרזליה קפואים

למרות שהם עוברים תהליך מיון, חיתוך, שטיפה והקפאה עדיין נותרים חרקים.

אין דרך בטוחה להשתמש בעלים אלו עקב הקושי הגדול בבדיקתם, אלא אם כן כל התהליך נעשה בהשגחה מהודרת שמציינת שנעשה תחת פיקוח מיוחד "ללא תולעים וחרקים" (תולעת שני שם).

* החכם עיניו בראשו, לאור הקושי הגדול בבדיקת פטרזליה רגילה יקנה רק פטרזליה ללא תולעים בהכשרים מהודרים (ויען שמואל שם).

פטרזליה שורש

שורש הפטרזליה הוא בחזקת נקי ואינו חייב בדיקה. [אולם ראוי להתבונן קודם השימוש בו שלא מצויים בו סימני נבירה או מחילה שנוצרו ע"י זחל של עש]

אולם העלים המחוברים לשורש נגועים בחרקים רבים ודרך בדיקתם כעלי פטרזליה הנ"ל (תולעת שני

שמיר (שבת)

השמיר נגוע מאוד בחרקים [רוב נגוע- "דאוריתא"] הן בעלים והן בגבעולים ובפרט במקומות החיבור. הנגיעות היא: באקריות, כנימות עלה, תריפסים, עכבישים וזחלים של זבוב המנהרות (תולעת שני ח"ג עמ' קנו-קנו, בדיקת מזון כהלכה ח"א עמ' 364, ויען שמואל סס עמ' סנ).

אופן הבדיקה והניקוי:

שלב א': לוקחים כל פעם כמות מועטה של גבעולים עם העלים ומשרים בחומר השריה [מי אמה או סטרילי עם מים] למשך 5 דקות.

שלב ב': לוקחים מס' עלים [הנ"ל] ומשפשפים אותם באמצעות ספוג רך טבול בחומר [מי ניקוי הנ"ל].

שלב ג': שוטפים את העלים הנ"ל תחת זרם מים חזק.

שלב ד': לוקחים כל גבעול עם עליו ומתבוננים מול מקור אור לראות שלא נותרו חרקים ושאינן סמנים של מנהרות על גבי העלים שנוצרו ע"י הזחל של זבוב המנהרות, במידה ונמצא עלה נגוע יש להסירו.

שלב ה': מפרידים את העלים מהגבעולים ומשתמשים בעלים הבדוקים בלבד (תולעת שני סס עמ' קנו-קנו).

שמיר "ללא תולעים" מגידול מיוחד באריזה בהכשרים מהודרים

דינם שהם בחזקת "נקיים מתולעים וחרקים" אבל לא בוודאות.

ולכן מספיק תהליך קל, דהיינו להשרות את העלים והגבעולים במי שריה [מי אמה, סטרילי וכדו' עם מים] למשך 3 דקות ולשוטפם היטב תחת ברז מים ודיו (תולעת שני סס עמ' קנה).

*** החכם עיניו בראשו, לאור הקושי הגדול בבדיקת שמיר רגילה רק שמיר ללא תולעים בהכשרים מהודרים.**

כרתי/כרישה/לוף

בירק זה מצויים לעיתים קרובות [דאוריתא] חרקים וחייבים לבדוקו.

עיקר הנגיעות היא של חרק התריפס שהוא יצור מאורך ופחוס באורך חצי מ"מ עד מ"מ. בצעירותו צבעו צהוב בהיר ובהתבגרותו צבעו משתנה לחום-שחור. התריפסים מצויים בכל חלקי הירק בעלים הירוקים, בין שכבות החלק הצינורי ובעיקר באזור חיבור העלים הירוקים לחלק הצינורי, שם מצוי קעין משולש בעל קרום דביק שצבעו לבן (תולעת שני ח"ג עמ' פו-פו, בדיקת מזון כהלכה ח"א עמ' 320-318).

אופן הבדיקה והניקוי:

שלב א': חותכים את השורשים עם מעט [חצי סנטימטר]

מהחלק הלבן של הכרתי וזורקים. חותכים במקום חיבור העלים הירוקים לחלק הצינורי הלבן ולאחר מכן חוצים את העלים לשניים וכן חוצים את החלק הצינורי הלבן לכל אורכו ומפרידים בין השכבות.

שלב ב': השריה- משרים את כל העלים והחלקים הצינוריים הנ"ל הפתוחים במי ניקוי [מי סבון או מי סטרילי וכדו'] למשך 5 דקות.

שלב ג': שטיפה- שוטפים את כל העלים והחלקים הצינוריים [לבנים] תחת ברז מים תוך כדי שפשוף העלים היטב משני צדיהם (סס).

כרתי מגידול מיוחד "ללא תולעים" בהכשרים מהודרים

הכרתי בחזקת נקי, אולם איננו נקי בוודאות ולכן לאחר הפרדת העלים מקלח המרכז, משרים את כל העלים בחומר ניקוי [מי אמה, סטרילי וכדו'] ושוטפים היטב תחת זרם מים חזק (סס).

העלון מוקדש לעילוי נשמת מזל בת סלימה ואביבה בת יקום ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com